

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินของไทยปัจจุบัน ได้อาศัยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดินพุทธศักราช 2534 เป็นหลัก โดยได้แบ่งการบริหารราชการแผ่นดินออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1. ราชการบริหารส่วนกลาง 2. ราชการบริหารส่วนภูมิภาค 3. ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น ประเทศไทยได้นำหลักการทั้งสามมาประยุกต์ใช้แบบผสมผสานกันไป กล่าวคือ การปกครองส่วนกลางจะใช้หลักการรวมอำนาจ ได้แก่ กระทรวง ทบวง กรม การปกครองส่วนภูมิภาคจะใช้หลักการแบ่งอำนาจ ได้แก่ จังหวัด อำเภอ และการปกครองส่วนท้องถิ่น จะใช้หลักการกระจายอำนาจ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล สุขาภิบาล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ในหมวด 9 การปกครองส่วนท้องถิ่นและมาตรา 289 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น ดังนั้นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรมและฝึกอาชีพตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่นนั้น และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐแต่ต้องไม่ขัดต่อมาตรา 43 มาตรา 81 ทั้งนี้ ตามกฎหมายบัญญัติ(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2540 : 11)

การพัฒนาประเทศไทยในระยะที่ผ่านมามุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยใช้คนเป็นเครื่องมือหรือปัจจัยในการผลิต เพื่อสนองความต้องการพัฒนาให้เกิดความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ โดยไม่ได้คำนึงถึงคุณค่าของความเป็นมนุษย์และการพัฒนาศักยภาพของคนให้มี ความรู้ ความสามารถ มีทักษะในการประกอบอาชีพและสามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้นแม้ว่าประเทศไทยจะประสบผลสำเร็จในการบรรลุเป้าหมายด้านการขยายตัว ทางด้านเศรษฐกิจเป็นอย่างดียิ่ง แต่ผลของการพัฒนาได้ก่อให้เกิดปัญหาสำคัญหลายประการ โดยเฉพาะปัญหาด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของ คนไทยและการพัฒนาประเทศในระยะยาว การพัฒนาศักยภาพของคนที่ยังปรารถนา จำต้องพัฒนาให้คนทุกคนได้รับการพัฒนาตามศักยภาพอย่างเต็มที่ ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญาและทักษะฝีมือเพื่อให้คนเป็นคน

มีคุณธรรม มีสุขภาพพลานามัยที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีจิตสำนึกและมีบทบาทในการดูแล อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมอันดีงาม ทั้งในระดับชาติ และระดับท้องถิ่น ซึ่งจะช่วยให้การพัฒนาประเทศมีความสมดุล ยั่งยืนบนพื้นฐานของความเป็นไทย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2540:11)

การสร้างความสำเร็จของงานทางปัญญา ความคิด จิตใจและคุณธรรมของบุคคล เป็นสิ่ง จำเป็นและเป็นเป้าหมายสำคัญเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุลระหว่างความเจริญทางจิตใจกับ ความเจริญทางวัตถุ และความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในฐานะที่มนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ และต้องดำรงอยู่ร่วมกันกับธรรมชาติอย่างกลมกลืนและเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ก้าวทันความเจริญ ทางวิทยาการสมัยใหม่เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาความรู้ใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2535 : 4 –5) โดยให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ๆ ส่งเสริมความเข้มแข็งของสังคม โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การพัฒนาระหว่างชุมชน (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. 2542 :12)

ในปัจจุบันสังคมชนบทเปลี่ยนไปเป็นกระแสของการเปลี่ยนแปลงที่ไร้พรมแดนซึ่งส่งผลกระทบต่อทุกสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนั้นเพื่อสามารถรองรับการกระจายอำนาจการบริหารงาน ในระดับท้องถิ่นจะต้องมีการตั้งคณะกรรมการศึกษาที่ผนวกอยู่กับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นและเปิดโอกาสให้ทุกคนให้ชุมชนและประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมบริหาร(วิจิตร ศรีสะอ้าน. 2541 : 10) การจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องคืนอำนาจให้กับผู้เรียนเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียน การสอนเปิดโอกาสให้ทุกคน ชุมชน วัดและที่สำคัญคือครอบครัว จัดการศึกษา ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้กระบวนการจัดการศึกษาเป็นกระบวนการเพื่อชีวิต เศรษฐกิจและชุมชนโดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สะท้อนถึงความพยายามของรัฐบาลที่จะวางอำนาจสู่หน่วยงานการบริหารระดับพื้นฐาน(รุ่ง แก้วแดง. 2541 : 10)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรก ที่ให้ความสำคัญกับการศึกษาโดยระบุไว้ในมาตรา 81 ให้รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและจัดให้มี

กฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ในมาตราที่ 284 ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ ซึ่งให้เป็นไปตามกฎหมายบัญญัติ จากสาระหลักของรัฐธรรมนูญทั้งสองประการ จึงเป็นที่มาของกฎหมาย 2 ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 มาตรา 41 ระบุให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาตามความพร้อมความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พ.ศ. 2542 มาตราที่ 30(1)ได้กำหนดให้ถ่ายโอนกิจการให้บริการสาธารณะที่ดำเนินการซ้ำซ้อนระหว่างรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่รัฐจัดให้บริการในเขตและไปกระทบกับเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ที่รัฐดำเนินการตามนโยบายของรัฐให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภายใน 4 ปี(พ.ศ. 2546)และ (4)รัฐต้องให้ท้องถิ่นมีรายได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ในช่วงไม่เกิน พ.ศ. 2544 และไม่น้อยกว่าร้อยละ 35 ของรายได้ของรัฐในช่วงไม่เกิน 2549 (www.moe.go.th/main2/project/decentralization/policy_local.htm)

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นหน่วยการปกครองพื้นฐานในระดับล่างสุด เพราะตำบลเป็นการปกครองพื้นฐานที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนในชนบท ดังนั้นการจัดให้มีการปกครองตนเองของประชาชนในท้องถิ่นระดับตำบล จึงมีความสำคัญต่อการวางรากฐานที่มั่นคงของการปกครองระบอบประชาธิปไตยขึ้นในชนบทของไทย ซึ่งมีจำนวนประชากรส่วนมากอาศัยอยู่ นอกจากนี้องค์การบริหารส่วนตำบลอาจเปลี่ยนฐานะเป็นเทศบาลได้ มาตรา 42 พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ได้ให้บทบาทและอำนาจหน้าที่ของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล เพิ่มมากขึ้นไม่ว่าจะเป็นการจัดทำแผนพัฒนาตำบล ให้ความเห็นชอบในการร่างข้อบังคับ งบประมาณควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามนโยบายและแผนพัฒนาตำบลกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับทางราชการ พัฒนาตำบลในด้านเศรษฐกิจ สังคม บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญา หรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น ส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการบริหารในตำบล เมื่ออำนาจหน้าที่ที่สามารถที่จะมีส่วนร่วมเพื่อสนับสนุนด้านการศึกษา แล้ว จำเป็นอย่างยิ่งที่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่สำคัญและอยู่ใกล้ชิดกับประชาชนทุกท้องที่ของประเทศ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลโดยภาระหน้าที่แล้ว มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะเป็นกระจุกเงาสะท้อนให้เห็นวิสัยทัศน์และความรู้ความสามารถ

ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลได้แสดงทรรศนะต่อการจัดการศึกษาในระดับพื้นฐานการศึกษาของชาติ ล้วนเป็นข้อมูลที่ผู้อาสาเข้ามารับใช้ประชาชนต้องพึงตระหนักและคำนึงเสมอว่า การให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาของชาติเป็นภาระที่จะต้องจัดให้ได้สมบูรณ์ การจัดระเบียบการบริหารการปกครอง ขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่รัฐจะปกครอง และจัดสรรทรัพยากรที่เหมาะสมให้กับประชาชน โดยแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือการรวมอำนาจ การแบ่งอำนาจ และการกระจายอำนาจ องค์การบริหารส่วนตำบลเกิดขึ้นเนื่องจากนโยบายการกระจายอำนาจของ รัฐบาลที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนในตำบลได้ปกครองตนเองเนื่องจากการจัดระเบียบใน การบริหารงานในตำบลที่ผ่านมา เกิดปัญหาในการบริหารงานในหลายประการทำให้ไม่เกิด ความคล่องตัวในการทำงาน ตามหลักการปกครองส่วนท้องถิ่น ที่จะเป็นการฝึกหัดให้ประชาชนรู้จักการปกครองตนเอง อันเป็นรากฐานของการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย และเป็นการแบ่งเบาภารกิจของรัฐบาลกลาง ในการให้บริการแก่ประชาชนให้เป็นไปอย่างสะดวก รวดเร็ว มีประสิทธิภาพและคุณภาพยิ่งขึ้น และเป็นไปตามเจตนารมณ์ที่แท้จริงของประชาชน (เอกสารอบรมเจ้าหน้าที่ อบต.หลักสูตรการวางผัง อบต. 2542 : 10)

จากการศึกษางานวิจัยของ วีระเดช ชาติตา (2543: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในกิ่งอำเภอข้าสูง จังหวัดขอนแก่น พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการจัดการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง และทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นตัวแทนของชุมชนตามหลักการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ประกอบกับบทบาทพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2546 มาตรา 67(5) ที่ระบุ บทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เห็นได้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งเป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นที่สำคัญและกำลังมีบทบาทและมีอิทธิพลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อการบริหารราชการส่วนกลางและราชการส่วนท้องถิ่นในหลายๆ ด้าน ผู้วิจัยเห็นว่า การจัดการศึกษา ซึ่งอยู่ในระบบบริหารราชการส่วนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ โดยเฉพาะโรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือสถาบันการศึกษาในสังกัดหน่วยงานอื่นๆ อาจได้รับผลกระทบจากการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลเวียงนาง เป็นองค์การบริหารส่วนตำบล หนึ่งในจังหวัดมหาสารคาม ที่ยังมีปัญหา

ในการจัดการศึกษา เพราะสมาชิก สภาองค์การบริหารส่วนตำบลยังขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการจัดการศึกษา และขาดงบประมาณสนับสนุนในการจัดกิจกรรมทางด้านการจัดการศึกษา (องค์การบริหารส่วนตำบล แวงน่าง. 2547 :12) ผู้วิจัยเป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคามและเป็นบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดมหาสารคามได้เห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาในส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบล จึงสนใจศึกษาบทบาทด้านการศึกษาของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เพื่อให้สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาททางด้านการศึกษาและบรรลุวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งกับสถานศึกษาในจังหวัดมหาสารคาม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปฏิบัติบทบาทด้านการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับปฏิบัติบทบาทด้านการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม ตามตำแหน่งและวุฒิการศึกษาผู้ตอบแบบสอบถาม โดยรวมและรายด้าน
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับบทบาทด้านการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล

สมมติฐานการวิจัย

1. ระดับปฏิบัติบทบาทด้านการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับปานกลาง
2. นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล นักวิชาการศึกษา และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีระดับปฏิบัติบทบาทด้านการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคามแตกต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้าน
3. นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล นักวิชาการศึกษา และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกันมีระดับปฏิบัติบทบาทด้านการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคามแตกต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้าน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดการศึกษาบทบาทด้านการศึกษาของ องค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 15 การจัดการศึกษา มี 3 รูปแบบ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542: 7)

- 1) การศึกษาในระบบ
- 2) การศึกษานอกระบบ
- 3) การศึกษาตามอัธยาศัย

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาบทบาทด้านการศึกษาของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในจังหวัดมหาสารคาม โดยมีขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1. ประชากร ได้แก่ นายองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 131 คน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 3,868 คน พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล(ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล) จำนวน 131 คน นักวิชาการศึกษา จำนวน 131 คน รวม 4261 คน

1.2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นายองค์การบริหารส่วนตำบล 40 คน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 350 คน พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล (ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล) จำนวน 40 คน นักวิชาการศึกษา 40 คน รวม 470 คน ได้มาโดยการใช้ตาราง R.V. Krejcie และ D.W. Morgan (บุญชม ศรีสะอาด. 2545: 43)

2. ตัวแปรในการวิจัย ได้แก่

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่

2.1.1 สถานภาพ จำแนกเป็น

- 1) นายองค์การบริหารส่วนตำบล
- 2) สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
- 3) พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล
- 4) นักวิชาการศึกษา

2.1.2 วุฒิทางการศึกษา

- 1) ต่ำกว่าปริญญาตรี
- 2) ปริญญาตรี
- 3) สูงกว่าปริญญาตรี

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ บทบาทด้านการศึกษาของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 การส่งเสริมการจัดการศึกษาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดให้ การจัดการศึกษามี 3 รูปแบบ ดังนี้

2.2.1 การศึกษาในระบบ

2.2.2 การศึกษานอกระบบ

2.2.3 การศึกษาตามอัธยาศัย

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. บทบาทด้านการศึกษา หมายถึง แนวทางการจัดการศึกษาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 การศึกษาในระบบการส่งเสริมการจัดการศึกษาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดให้ การจัดการศึกษามี 3 รูปแบบ ดังนี้

1.1 การศึกษาในระบบ หมายถึง การศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดผลประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

1.2 การศึกษานอกระบบ หมายถึง การศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดผลประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษาโดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

1.3 การศึกษาตามอัธยาศัย หมายถึง การศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อมและโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ หรือแหล่งเรียนรู้

2. องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) หมายถึง หน่วยบริหารราชการส่วนท้องถิ่น มีฐานะเป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 ปรับปรุง(ฉบับที่5)พ.ศ. 2546 ในจังหวัดมหาสารคาม มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบล ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล

3. สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง สมาชิกที่เลือกมาเป็นตัวแทน หมู่บ้านละ 2 คน ขององค์การบริหารส่วนตำบล ใน จังหวัดมหาสารคาม

4. พนักงานส่วนตำบล หมายถึง ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมหาสารคาม

5. นักวิชาการศึกษา หมายถึง นักวิชาการศึกษาในองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม

6. นายกององค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง ผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้มาจากการเลือกตั้ง ในจังหวัดมหาสารคาม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยให้เป็นข้อเสนอแนะให้กับองค์การบริหารส่วนตำบล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ในจังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดอื่น ๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางการเข้าไปมีบทบาทด้านการศึกษาและพัฒนาคุณภาพด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาต่อไป